

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

**Paper-II**

**ECONOMICS**

**C**

**Signature and Name of Invigilator**

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature) .....

(In figures as in Admit Card)

(Name) .....

Seat No. ....

2. (Signature) .....

(In words)

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

**APR - 11224**

**Time Allowed : 2 Hours]**

(To be filled by the Candidate)

**[Maximum Marks : 200**

**Number of Pages in this Booklet : 48**

**Number of Questions in this Booklet : 100**

**Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory.
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.  
**Example :** where (C) is the correct response.  

<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>
A	B	C	D
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

**विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना**

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दूसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.  
**उदा. :** जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.  

<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>
A	B	C	D
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत**. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूप केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळा किंवा काळा बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

**APR - 11224/II—C**

**Economics**  
**Paper II**  
**अर्थशास्त्र**  
**प्रश्नपत्रिका II**

**Time Allowed : 120 Minutes]**

**[Maximum Marks : 200**

**Note :** This paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

<p>1. Which of the following is not a non-parametric sampling ?</p> <p>(A) Judgmental sampling</p> <p>(B) Convenience sampling</p> <p>(C) Stratified sampling</p> <p>(D) Quota sampling</p> <p>2. Which of the following is not used to test the stationarity ?</p> <p>(A) Dickey-Fuller Test</p> <p>(B) Autocorrelation Function Test</p> <p>(C) Engle-Granger Test</p> <p>(D) Phillips-Perron Test</p>	<p>1. खालीलपैकी कोणती गैरसंभव्यता नमुना निवड पद्धती नाही ?</p> <p>(A) निर्णयात्मक नमुना निवड</p> <p>(B) सोयीस्कर नमुना निवड</p> <p>(C) स्तरिया नमुना निवड</p> <p>(D) कोटा नमुना निवड</p> <p>2. स्थिरतेची चाचणी घेण्यासाठी खालीलपैकी कोणाचा वापर केला जात नाही ?</p> <p>(A) डिकी-फुलर चाचणी</p> <p>(B) स्वयंसहसंबंध फलन चाचणी</p> <p>(C) एंजेल-ग्रॅन्जर चाचणी</p> <p>(D) फिलिप्स-पेरॉन चाचणी</p>
--	---

3. For which of the following the 2SLS method is most appropriate method of estimation ?

- (A) Under Identified Equation  
 (B) Exactly Identified Equation  
 (C) Exactly Unidentified Equation  
 (D) Over Identified Equation

4. Which of the formula is used for testing significance of the sample correlation coefficient ?

(A)  $t = \frac{r\sqrt{n} - 2}{\sqrt{1 - r^2}}$

(B)  $t = \frac{r\sqrt{n} + 2}{\sqrt{2 - r^2}}$

(C)  $t = \frac{r\sqrt{n} - 3}{\sqrt{1 - r^2}}$

(D)  $t = \frac{r\sqrt{n} + 2}{\sqrt{1 + r^2}}$

5. If Y is dependent and  $X_2$  and  $X_3$  are independent variables, then  $r_{12.3}$  measures the following :

- (A) Correlation between Y and  $X_2$   
 (B) Correlation between  $X_2$  and  $X_3$   
 (C) Partial Correlation between Y and  $X_3$   
 (D) Partial Correlation between Y and  $X_2$

3. खालीलपैकी कोणत्यासाठी 2SLS पद्धत सर्वात योग्य अंदाज पद्धत आहे ?

- (A) अल्प अभिज्ञात समीकरण  
 (B) तंतोतंत अभिज्ञात समीकरण  
 (C) तंतोतंत अनभिज्ञात समीकरण  
 (D) अतिअभिज्ञात समीकरण

4. नमुना सहसंबंध गुणांकाची लक्षणीयता तपासण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या सूत्राचा वापर केला जातो ?

(A)  $t = \frac{r\sqrt{n} - 2}{\sqrt{1 - r^2}}$

(B)  $t = \frac{r\sqrt{n} + 2}{\sqrt{2 - r^2}}$

(C)  $t = \frac{r\sqrt{n} - 3}{\sqrt{1 - r^2}}$

(D)  $t = \frac{r\sqrt{n} + 2}{\sqrt{1 + r^2}}$

5. जर Y हे परतंत्र आणि  $X_2$  व  $X_3$  ही स्वतंत्र चाले असतील तर  $r_{12.3}$  हे खालील चे मोजमाप करते :

- (A) Y आणि  $X_2$  मधील सहसंबंध  
 (B)  $X_2$  आणि  $X_3$  मधील सहसंबंध  
 (C) Y आणि  $X_3$  मधील आंशिक सहसंबंध  
 (D) Y आणि  $X_2$  मधील आंशिक सहसंबंध

6. According to Ronald Coase, why do firms exist ?
- (A) They exist to specialize in production
- (B) They exist to make division of labour feasible
- (C) They exist to diversity the production
- (D) They exist to economize on transaction costs
7. Why is the production possibility curve concave ?
- (A) There is a difference in the cost of production of the two goods
- (B) There is a difference in the price of the two goods
- (C) There is a difference in the income of the two consumers
- (D) Resources are not completely adaptable to alternative uses because of the specificity of the resources

6. रोनाल्ड कोझ यांच्या मते, उद्योगसंस्था का अस्तित्वात असतात ?
- (A) त्या उत्पादनाचे विशेषीकरण करण्यासाठी अस्तित्वात असतात
- (B) त्या श्रमविभाजन शक्य करण्यासाठी अस्तित्वात असतात
- (C) त्या उत्पादनाचे विविधिकरण करण्यासाठी अस्तित्वात असतात
- (D) त्या व्यवहार खर्च किमान राखण्यासाठी अस्तित्वात असतात
7. उत्पादन शक्यता वक्र अंतर्वक्राकार का असतो ?
- (A) दोन वस्तूंच्या उत्पादन खर्चांमध्ये फरक असतो
- (B) दोन वस्तूंच्या किंमतीमध्ये फरक असतो
- (C) दोन उपभोक्त्यांच्या उत्पन्नात फरक असतो
- (D) संसाधनांच्या वैशिष्ट्यपूर्णतेमुळे संसाधने पर्यायी वापरांमध्ये पूर्णपणे जुळवून घेण्यायोग्य नसतात

8. Why does the marginal rate of substitution of one good for another diminish ?

- (i) Satiability for a particular good
- (ii) Goods are imperfect substitutes of each other
- (iii) The income of the consumer is fixed
- (iv) Diminishing marginal utility of goods

- (A) Only (iii)
- (B) Only (i), (ii) and (iii)
- (C) Only (i), (ii) and (iv)
- (D) Only (ii), (iii) and (iv)

9. In case of Giffen goods, the negative income effect is ..... the substitution effect.

- (A) equal to
- (B) greater than
- (C) lower than
- (D) the same as

8. एका वस्तूचा दुसऱ्या वस्तूशी असलेला सीमांत पर्यायता दर का घटतो ?

- (i) विशिष्ट वस्तूची समाधानपूर्ती
- (ii) वस्तू परस्परांचे अपूर्ण पर्याय असतात
- (iii) उपभोक्त्याचे उत्पन्न स्थिर असते
- (iv) वस्तूची घटती सीमांत उपयोगिता

- (A) फक्त (iii)
- (B) फक्त (i), (ii) आणि (iii)
- (C) फक्त (i), (ii) आणि (iv)
- (D) फक्त (ii), (iii) आणि (iv)

9. गिफेन वस्तूंच्या बाबतीत, ऋण उत्पन्न परिणाम पर्यायता परिणामा ..... असतो.

- (A) ला समान
- (B) पेक्षा जास्त
- (C) पेक्षा कमी
- (D) सारखाच

10. If one person can be made better off without making any other person worse off, it is called .....
- (A) Maximum social welfare  
(B) Pareto efficiency  
(C) Pareto improvement  
(D) Interpersonal comparison of utility
11. What is meant by economic cost ?
- (A) Opportunity cost of the self-owned factors  
(B) Accounting cost + Opportunity cost of the self-owned factors  
(C) Explicit cost  
(D) Minimization of cost
12. Which of the following statements is/are true about the Kaldor-Hicks criterion ?
- (i) Hicks has given his criterion from the losers' point of view  
(ii) Kaldor has given his criterion from the gainers' point of view
- (A) Only (i) is true  
(B) Only (ii) is true  
(C) Both (i) and (ii) are true  
(D) Neither (i) nor (ii) is true
10. जर कोणत्याही व्यक्तीच्या समाधानात घट न करता एका व्यक्तीच्या समाधानात वाढ घडवता येत असेल, तर त्यास ..... असे म्हणतात.
- (A) महत्तम सामाजिक कल्याण  
(B) पॅरेटो पर्याप्तता/कार्यक्षमता  
(C) पॅरेटो सुधारणा  
(D) उपयोगितांची आंतरव्यक्तिगत तुलना
11. आर्थिक खर्च म्हणजे काय ?
- (A) स्वमालकीच्या उत्पादन घटकांचा संधीखर्च  
(B) लेखांकित अथवा अंकेक्षित खर्च + स्वमालकीच्या उत्पादन घटकांचा संधीखर्च  
(C) उघड खर्च  
(D) किमान खर्च
12. खालीलपैकी कोणते विधान कॉल्डोर-हिक्स निकषांबद्दल खरे आहे ?
- (i) हिक्सने त्याचा निकष पराभूत झालेल्यांच्या दृष्टिकोनातून दिला आहे  
(ii) कॉल्डोरने आपला निकष लाभार्थ्यांच्या दृष्टिकोनातून दिला आहे
- (A) केवळ (i) सत्य आहे  
(B) केवळ (ii) खरे आहे  
(C) (i) आणि (ii) दोन्ही खरे आहेत  
(D) (i) किंवा (ii) दोघेही खरे नाहीत

13. Assume that there are two firms in the industry. Firm I have to choose among five strategies and Firm II can react by adopting any one of six open strategies. Similarly, both firms have counter strategies. Thus, find how many total payoffs will be available for both the firms.

- (A) 6
- (B) 11
- (C) 22
- (D) 30

14. In what situation, profit maximises :

- (A) When the difference between total revenue and total cost is highest
- (B) When the difference between total revenue and total cost is lowest
- (C) When total revenue is less than total cost
- (D) When total revenue and total cost curve both are the same

13. समजा उद्योगात दोन पेढ्या आहेत. पहिल्या पिढीला पाच रणनीतींमधून निवड करायची आहे आणि दुसरी पेढी सहा खुल्या रणनीतींपैकी कोणतीही एक स्वीकारून प्रतिक्रिया देऊ शकते. त्याचप्रमाणे, दोन्ही पेढ्यांकडे प्रति रणनीती आहेत. अशाप्रकारे दोन्ही पेढ्यांसाठी एकूण किती निष्पत्ती उपलब्ध होईल ? ते शोधा.

- (A) 6
- (B) 11
- (C) 22
- (D) 30

14. कोणत्या परिस्थितील नफा अधिकतम होतो ?

- (A) जेव्हा एकूण प्राप्ती आणि एकूण खर्चामधील फरक सर्वाधिक असतो
- (B) जेव्हा एकूण प्राप्ती आणि एकूण खर्चामधील फरक सर्वात कमी असतो
- (C) जेव्हा एकूण प्राप्ती एकूण किंमतीपेक्षा कमी असतो
- (D) जेव्हा एकूण प्राप्ती आणि एकूण खर्च वक्र दोन्ही समान असतात



15. Which of the following is shown by the Grand Utility Possibility Frontier ?

Select the correct answer from the codes given below :

- (i) The distribution of welfare between individuals
- (ii) The Pareto-efficient outputs of two products
- (iii) Pareto-efficient allocation of factors into two products
- (iv) The Pareto-efficient outputs of more than two products

- (A) (i), (iii) and (iv)
- (B) (i) and (ii) only
- (C) (ii) and (iii) only
- (D) (i), (ii) and (iii)

16. What is the reason to used stockpiling policy by entrepreneur ?

- (A) To decrease the cost of production
- (B) To increase the cost of production
- (C) To increase the consumer surplus
- (D) To increase the taxation

15. खालीलपैकी कोणते भव्य उपयोगिता शक्यता सीमेने दर्शविले जाते ?

खाली दिलेल्या कोडमधून योग्य उत्तर निवडा :

- (i) व्यक्तींमध्ये कल्याणचे वितरण
- (ii) दोन वस्तूंचे पॅरेटो-कार्यक्षम उत्पादन
- (iii) दोन उत्पादनांमध्ये घटकांचे पॅरेटो-कार्यक्षम वाटप
- (iv) दोनपेक्षा जास्त वस्तूंचे पॅरेटो-कार्यक्षम उत्पादन

- (A) (i), (iii) आणि (iv)
- (B) (i) आणि (ii) केवळ
- (C) (ii) आणि (iii) केवळ
- (D) (i), (ii) आणि (iii)

16. उद्योजकांद्वारे साठा करण्याचे धोरण वापरण्याचे काय कारण आहे ?

- (A) उत्पादनाचा व्यय कमी करण्यासाठी
- (B) उत्पादन व्यय वाढविण्यासाठी
- (C) ग्राहकांचे संतोषाधिक्य वाढविण्याकरिता
- (D) कर वाढविण्याकरिता

- |   |   |
|---|---|
| <p>17. .... refers to the action taken by central bank of the country to cancel the impact of its foreign exchange market intervention on money supply.</p> <p>(A) Sterilization<br/>(B) Capital outflow<br/>(C) Acceleration<br/>(D) Multiplier</p> <p>18. The basket of goods included in the GDP deflator includes .....</p> <p>(A) Only Domestically Produced Goods<br/>(B) Domestic Goods as well as imported goods<br/>(C) Only capital goods<br/>(D) Only Consumer Goods</p> <p>19. For narrow measure of money, which of the following options is incorrect ?</p> <p>(A) Note in circulation<br/>(B) Deposits of institution such as UTI, IDBI, IFCI<br/>(C) Cash reserves on hands with all banks<br/>(D) Deposits held by a bank in other banks</p> | <p>17. .... म्हणजे देशाच्या मध्यवर्ती बँकेने आपल्या परकीय चलन बाजारातील हस्तक्षेपाचा मुद्रा पुरवठ्यावरील प्रभाव रद्द करण्यासाठी केलेल्या कारवाईचा संदर्भ आहे.</p> <p>(A) प्रभावलोपन<br/>(B) भांडवल बहिर्वाह<br/>(C) प्रवेग<br/>(D) गुणक</p> <p>18. स्थूल देशांतर्गत उत्पादन संकोचकामध्ये समाविष्ट असलेल्या वस्तू समुच्चयामध्ये ..... यांचा समावेश होतो.</p> <p>(A) केवळ देशांतर्गत उत्पादित केलेल्या वस्तू<br/>(B) देशांतर्गत वस्तू तसेच आयात केलेल्या वस्तू<br/>(C) केवळ भांडवली वस्तू<br/>(D) केवळ उपभोग्य वस्तू</p> <p>19. पैशाच्या संकुचित मापासाठी, खालीलपैकी कोणता पर्याय चुकीचा आहे ?</p> <p>(A) अभिसरणातील नोटा<br/>(B) UTI, IDBI, IFCI सारख्या संस्थांच्या ठेवी<br/>(C) सर्व बँकांकडे असलेला रोख साठा<br/>(D) बँकेने इतर बँकांमध्ये ठेवलेल्या ठेवी</p> |
|---|---|

20. What distinguishes a bank from a non-bank financial institution ?
- (A) Accepting time deposits as a courtesy
- (B) Accepting demand deposits
- (C) Lending
- (D) Accepting loans and borrowings
21. .... are financial intermediaries that pool the resources of many small investors by selling them shares and using the proceeds to buy securities.
- (A) Derivatives
- (B) Insurance
- (C) Mutual funds
- (D) Provident funds
22. Which of the statements gives an accurate picture of the effect of the increase in the repo rate ?
- (A) The money supply in the country will decrease
- (B) The money supply in the country will increase
- (C) The money supply in the country will increase initially and then decrease
- (D) There is no effect on the money supply in the country
20. बँक आणि बँकेतर वित्तीय संस्था यामध्ये वेगळेपण काय आहे ?
- (A) सौजन्य म्हणून वेळेच्या ठेवी स्वीकारणे
- (B) मागणी ठेवी स्वीकारणे
- (C) कर्ज देणे
- (D) कर्ज आणि कर्जे स्वीकारणे
21. .... हे आर्थिक मध्यस्थ आहेत जे अनेक लहान गुंतवणूकदारांचे शेअर्स विकून आणि सिक््युरिटीज खरेदी करण्यासाठी मिळालेल्या रकमेचा वापर करून त्यांची संसाधने एकत्र करतात.
- (A) डेरिव्हेटीव्ह
- (B) विमा
- (C) म्युच्युअल फंड
- (D) भविष्य निर्वाह निधी
22. कोणते विधान रेपो दरातील वाढीच्या परिणामाचे अचूक चित्र देते ?
- (A) देशातील पैशाचा पुरवठा कमी होईल
- (B) देशातील पैशाचा पुरवठा वाढेल
- (C) देशातील चलन पुरवठा सुरुवातीला वाढेल आणि नंतर कमी होईल
- (D) देशातील चलन पुरवठ्यावर कोणताही परिणाम होत नाही

23. Capital market deals in lending and borrowing of .....
- (A) Short term credit  
(B) Medium term credit  
(C) Long term credit  
(D) Both medium term credit and long-term credit
24. Which of the following services, is not provided by the capital market ?
- (A) Provision of Underwriting facilities  
(B) Participation in equity market  
(C) Expert advice on management of investment in industrial securities  
(D) Capital tax calculation and consultancy based on that
25. First step in the field of mutual fund industry happened with the setup of ..... by Government of India and the Reserve Bank.
- (A) LIC  
(B) GIC  
(C) UTI  
(D) IDBI
23. भांडवली बाजार ..... च्या कर्ज देणे आणि कर्ज घेण्याचे व्यवहार करतो.
- (A) शॉर्ट टर्म क्रेडिट  
(B) मध्यम मुदतीचे क्रेडिट  
(C) दीर्घकालीन क्रेडिट  
(D) मध्यम मुदतीचे क्रेडिट आणि दीर्घकालीन क्रेडिट दोन्ही
24. खालीलपैकी कोणती सेवा भांडवली बाजार पुरवत नाही ?
- (A) अंडररायटिंग सुविधांची तरतूद  
(B) इक्विटी मार्केटमध्ये सहभाग  
(C) औद्योगिक सिक्युरिटीजमधील गुंतवणुकीच्या व्यवस्थापनावर तज्ञ सल्ला देतात  
(D) भांडवली कर गणना आणि त्यावर आधारित सल्ला
25. म्युच्युअल फंड उद्योगाच्या क्षेत्रातील पहिले पाऊल भारत सरकार आणि रिझर्व्ह बँकेने ..... च्या स्थापनेने केले.
- (A) एलआयसी  
(B) जीआयसी  
(C) युटीआय  
(D) आयडीबीआय

26. Which of the following is not included in the supply of money measure ?
- (A) Inter-bank deposits
- (B) Demand deposits with financial institutions on a net basis
- (C) Currency and coins are available to the general population
- (D) Deposits with the Reserve Bank of India (RBI) in addition to the above
27. Covered interest parity theorem takes ..... into account.
- (A) Spot and forward rates plus interest rates in two countries
- (B) Spot and forward rates plus call money rate
- (C) Forward rate and call money rate
- (D) Spot rate and interest rates in two countries
26. पैशाच्या पुरवठ्यात खालीलपैकी कोणत्या गोष्टींचा समावेश नाही ?
- (A) आंतर-बँक ठेवी
- (B) निव्वळ आधारावर वित्तीय संस्थांकडे मागणी ठेवी
- (C) चलन आणि नाणी सर्वसामान्यांसाठी उपलब्ध आहेत
- (D) वरील व्यतिरिक्त भारतीय रिझर्व्ह बँक (RBI) मध्ये ठेवी
27. संरक्षित व्याज समता प्रमेय हे ..... विचारात घेते.
- (A) स्पॉट आणि फॉरवर्ड दर शिवाय दोन देशांमधील व्याजदर
- (B) स्पॉट आणि फॉरवर्ड दर शिवाय मागणी देय पैसादर
- (C) फॉरवर्ड दर आणि मागणी देय पैसादर
- (D) स्पॉट दर आणि दोन देशांमधील व्याजदर

28. (i) India adopted LERMS in 1992.  
(ii) In 1993, dual exchange rate system was replaced by a unified floating exchange rate in India.

Identify the *correct* statements :

- (A) Statement (i) is correct, (ii) is incorrect  
(B) Statement (i) is incorrect, (ii) is correct  
(C) Statements (i) and (ii) both are correct  
(D) Statements (i) and (ii) both are incorrect
29. Devaluation of the domestic currency will help to eliminate the trade deficit, if goods are ..... in nature.
- (A) Less elastic  
(B) More elastic  
(C) Completely inelastic  
(D) Less inelastic

28. (i) 1992 मध्ये भारताने LERMS चा अवलंब केला.

- (ii) 1993 मध्ये भारतात दुहेरी विनिमय दर प्रणाली जाऊन एकीकृत तरताविनिमय दर प्रणाली पुनर्स्थित केली गेली.

योग्य विधाने ओळखा :

- (A) विधान (i) योग्य, (ii) अयोग्य आहे  
(B) विधान (i) अयोग्य आणि (ii) योग्य आहे  
(C) विधान (i) आणि (ii) दोन्ही योग्य आहेत  
(D) विधान (i) आणि (ii) दोन्ही अयोग्य आहेत
29. देशांतर्गत चलनाचे अवमूल्यन व्यापार तूट दूर करण्यास मदत करेल, जर वस्तू ..... स्वरूपाच्या असतील.
- (A) कमी लवचिक  
(B) अधिक लवचिक  
(C) पूर्णपणे अलवचिक  
(D) कमी अलवचिक

30. British Bankers Association comes up with the benchmark rates for all different securities of different maturities. It is commonly known as .....
- (A) Mumbai Interbank offered rate  
(B) London Interbank offered rate  
(C) Securities Exchange offered rate  
(D) Covered Interest offered rate
31. Which of the following is not included in the current account of the Balance of Payment ?
- (A) Insurance Payment  
(B) Govt. not elsewhere considered  
(C) Transfers  
(D) Bank's overseas deposits
32. Different prices of any homogenous commodity in two different markets, leads to .....
- (A) Speculation  
(B) Hedging  
(C) Arbitrage  
(D) Dumping
30. ब्रिटीश बँकर्स असोसिएशन वेगवेगळ्या मुदतीच्या सर्व भिन्न रोख्यांसाठी प्रमाणित दरांसाठी येते. हे सामान्यतः ..... म्हणून ओळखले जाते.
- (A) मुंबई इंटरबँक ऑफर दर  
(B) लंडन इंटरबँक ऑफर दर  
(C) रोखे एक्सचेंज ऑफर दर  
(D) कव्हर्ड व्याज ऑफर दर
31. खालीलपैकी कोणते देयक हे व्यवहारतोलाच्या चालू खात्यात समाविष्ट होत नाही ?
- (A) विमा देयके  
(B) सरकार इतरत्र विचारात घेतलेले नाही  
(C) हस्तांतरण  
(D) बँकांच्या परदेशातील ठेवी
32. दोन वेगवेगळ्या बाजारपेठेतील कोणत्याही एकसमान वस्तूच्या वेगवेगळ्या किंमती ..... करवतात.
- (A) सट्टा/अटकळ  
(B) द्वैध व्यवहार रक्षण/हेजिंग  
(C) लवाद  
(D) मूल्यावपाती विक्री

33. (i) Offer curve incorporates elements of both demand and supply.
- (ii) The offer curve of a nation can be derived from the nation's production frontier, its indifference map and various hypothetical relative commodity prices at which trade could take place.
- (A) Both the statements are true  
 (B) (i) is true (ii) is false  
 (C) (i) is false and (ii) is true  
 (D) Both the statements are false
34. Match the following :
- (a) Inter-industry trade  
 (b) Intra-industry trade  
 (c) Product life cycle  
 (d) Factor price equalization  
 (i) Vernon  
 (ii) Samuelson  
 (iii) Acquired comparative advantage  
 (iv) Different factor endowment
- (a) (b) (c) (d)  
 (A) (iv) (iii) (i) (ii)  
 (B) (i) (iii) (iv) (ii)  
 (C) (iii) (i) (ii) (iv)  
 (D) (ii) (iv) (i) (iii)

33. (i) ऑफर वक्र मागणी आणि पुरवठा या दोन्ही घटकांचा समावेश करतो.
- (ii) एखाद्या देशाचा ऑफर वक्र (देऊ केलेला वक्र) देशाच्या उत्पादन सीमा, त्याचा उदासीनता नकाशा आणि विविध काल्पनिक सापेक्ष वस्तूंच्या किंमतीवरून मिळते त्यावर व्यापार होऊ शकतो.
- (A) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत  
 (B) (i) बरोबर (ii) चूक आहे  
 (C) (i) चूक आणि (ii) बरोबर आहे  
 (D) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत
34. जोड्या लावा :
- (a) आंतर-उद्योग व्यापार  
 (b) उद्योगांतर्गत व्यापार  
 (c) वस्तूचे जीवनचक्र  
 (d) घटक किंमत समानीकरण  
 (i) व्हर्नन  
 (ii) सॅम्युलसन  
 (iii) मिळवलेला तुलनात्मक फायदा  
 (iv) भिन्न घटक देणगी
- (a) (b) (c) (d)  
 (A) (iv) (iii) (i) (ii)  
 (B) (i) (iii) (iv) (ii)  
 (C) (iii) (i) (ii) (iv)  
 (D) (ii) (iv) (i) (iii)



35. International Economic Theory examines :
- (A) The reasons for and the effects of trade policy and trade restrictions
- (B) The basis for and the gains from trade
- (C) Only (B)
- (D) Both (A) and (B)
36. In Autarky, a nation's production possibility frontier is also its :
- (A) Opportunity cost
- (B) Exchange option/frontier
- (C) Consumption frontier
- (D) Revenue frontier
37. Converting your local financial assets into foreign financial assets and vice-versa at the market determined exchange rate is .....
- (A) Reserve Account
- (B) American Depository Receipts (ADRs)
- (C) Capital Account Convertibility
- (D) Current Account Convertibility
35. आंतरराष्ट्रीय आर्थिक सिद्धांत हे तपासतो—
- (A) व्यापार धोरण आणि व्यापार निर्बंधांची कारणे आणि परिणाम
- (B) व्यापाराचा आधार आणि नफा
- (C) फक्त (B)
- (D) (A) व (B) दोन्ही
36. बंद अर्थव्यवस्थेत देशाच्या उत्पादनाची शक्यता सीमा ही .....
- (A) संधीची किंमत
- (B) विनिमय सीमा
- (C) उपभोग सीमा
- (D) महसूल सीमा
37. तुमच्या स्थानिक आर्थिक मालमत्तेचे रूपांतर विदेशी आर्थिक मालमत्तेत आणि त्याउलट, बाजाराने निर्धारित विनिमय दरात करणे, म्हणजे .....
- (A) राखीव खाते
- (B) अमेरिकन डिपॉझिटरी पावत्या
- (C) भांडवल खाते परिवर्तनीयता
- (D) चालू खाते परिवर्तनीयता

38. Which of the following are the limitations of head count index of measurement of poverty ?

- (i) It doesn't take into account the intensity of poverty
  - (ii) It doesn't indicate how poor the poor are
  - (iii) It doesn't estimate poverty by individuals but by households
- (A) Only (i)  
 (B) Both (ii) and (iii)  
 (C) Only (iv)  
 (D) (i), (ii) and (iii)

39. If the production function exhibits decreasing returns to scale in the steady state, an increase in the rate of population would lead to :

- (A) Growth in total output and growth in output per worker
- (B) Growth in total output but no growth in output per worker
- (C) Growth in total output but a decrease in output per worker
- (D) No growth in total output or in output per worker

38. पुढीलपैकी कोणती विधाने शिरगणती निर्देशांकाच्या मर्यादा सुचवतात ?

- (i) हा निर्देशांक दारिद्र्याची तीव्रता दर्शवत नाही
- (ii) हा निर्देशांक गरीब लोक किती गरीब त्याचे मोजमाप करत नाही
- (iii) हा निर्देशांक व्यक्तीपेक्षा कुटुंब हा एकक मानून दारिद्र्याचे मोजमाप करतो.

- (A) फक्त (i)  
 (B) दोन्ही (ii) आणि (iii)  
 (C) फक्त (iv)  
 (D) (i), (ii) आणि (iii)

39. जर उत्पादन फलन घटते अनुमाप दर्शवत असेल तर लोकसंख्येतील वाढ पुढील परिस्थिती दर्शवेल :

- (A) एकूण उत्पादन आणि दरडोई श्रमिक उत्पादनातील वाढ
- (B) एकूण उत्पादनातील वाढ परंतु दरडोई श्रमिक उत्पादनातील वाढीचा अभाव
- (C) एकूण उत्पादनातील वाढ परंतु दरडोई श्रमिक उत्पादनातील घट
- (D) एकूण उत्पादन आणि दरडोई श्रमिक उत्पादनातील वाढीचा अभाव

40. Which of the following options is correct when we only accomplish two out of three pillars of sustainable development ?

- (A) Economic + Environmental Sustainability = Viable  
 (B) Social + Environmental Sustainability = Bearable  
 (C) Social + Economic Sustainability = Equitable  
 (D) Political + Economic Sustainability = Workable

41. Which of the following theories are associated with the dependency theory ?

- (i) Development of under-development  
 (ii) World-systems theory  
 (iii) Critical minimum effort  
 (iv) Theory of unequal exchange  
 (A) Only (i) and (iii)  
 (B) Only (i), (ii) and (iii)  
 (C) Only (i), (ii) and (iv)  
 (D) Only (ii), (iii) and (iv)

40. तीनपैकी केवळ दोन शाश्वत विकासाची ध्येये साध्य केल्यानंतर पुढीलपैकी कोणत्या प्रकारची परिस्थिती निर्माण होईल ?

- (A) आर्थिक + पर्यावरण शाश्वतता = व्यवहार्य  
 (B) सामाजिक + पर्यावरण शाश्वतता = सहनक्षम  
 (C) सामाजिक + आर्थिक शाश्वतता = समान  
 (D) राजकीय + आर्थिक शाश्वतता = करणीय

41. पुढीलपैकी कोणते सिद्धांत अवलंबिता सिद्धांताशी संबंधित आहेत ?

- (i) अविकसिततेचा विकास  
 (ii) जागतिक-व्यवस्था सिद्धांत  
 (iii) निर्णायक किमान प्रयत्न  
 (iv) असमान विनिमयाचा सिद्धांत  
 (A) फक्त (i) आणि (iii)  
 (B) फक्त (i), (ii) आणि (iii)  
 (C) फक्त (i), (ii) आणि (iv)  
 (D) फक्त (ii), (iii) आणि (iv)

42. The output elasticity of labour is :

- (A) equal to one at the level of output where average product is at a maximum
- (B) the percentage change in labour required to produce one more unit of output
- (C) equal to the ratio of total product to the quantity of labour employed
- (D) a measure of the percentage change in output that can result when the quantity of labour is changing

43. If the investment rate of an economy is 24%, capital-output ratio is 4 and the growth rate of population is 1.5%, what would be the growth rate of per capita income ?

- (A) 4.5%
- (B) 5.5%
- (C) 6.5%
- (D) 3.5%

42. श्रमाची उत्पादन लवचिकता :

- (A) सरासरी उत्पादन महत्तम असताना एक एवढी असते
- (B) उत्पादनात वाढ करण्यासाठी श्रमात करावी लागणारी शेकडा वाढ
- (C) ही लवचिकता एकूण उत्पादन आणि श्रमिकांचा रोजगार यांच्या गुणोत्तराएवढी असते
- (D) उत्पादनातील शेकडा बदल आणि श्रमिकांच्या रोजगारातील बदल यांचे परिमापक होय

43. जर अर्थव्यवस्थेचा गुंतवणूक दर 24% आहे, भांडवल-उत्पादन गुणोत्तर 4 आहे आणि लोकसंख्या वृद्धीदर 1.5% आहे, तर दरडोई उत्पन्नाचा वृद्धीदर किती असेल ?

- (A) 4.5%
- (B) 5.5%
- (C) 6.5%
- (D) 3.5%

44. According to Adam Smith, there is a mutual dependence between .....

- (A) division of labour and the extent/size of the market
- (B) invisible hand and business cycles
- (C) capital accumulation and general price level
- (D) division of labour and industrial integration

45. What is Palma ratio ?

- (A) Share of richest 1% population in GNI/Share of poorest 99% population in GNI
- (B) Share of richest 10% population in GNI/Share of poorest 10% population in GNI
- (C) Share of richest 1% population in GNI/Share of poorest 10% population in GNI
- (D) Share of richest 10% population in GNI/Share of poorest 40% population in GNI

44. अॅडम स्मिथ यांच्या मते, ..... यांमध्ये परस्परावलंबित्व असते.

- (A) श्रमविभाजन आणि बाजाराचे आकारमान
- (B) अदृश्य हात आणि व्यापार चक्रे
- (C) भांडवल संचयीकरण आणि सामान्य किंमत पातळी
- (D) श्रमविभाजन आणि औद्योगिक एकात्मिकीकरण

45. पाल्मा गुणोत्तर म्हणजे काय ?

- (A) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नातील अतिश्रीमंत 1% लोकसंख्येचा वाटा/स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नातील अतिगरीब 99% लोकसंख्येचा वाटा
- (B) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नातील अतिश्रीमंत 10% लोकसंख्येचा वाटा/स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नातील अतिगरीब 10% लोकसंख्येचा वाटा
- (C) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नातील अतिश्रीमंत 1% लोकसंख्येचा वाटा/स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नातील अतिगरीब 10% लोकसंख्येचा वाटा
- (D) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नातील अतिश्रीमंत 10% लोकसंख्येचा वाटा/स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नातील अतिगरीब 40% लोकसंख्येचा वाटा

46. In case of Schumpeter's model of economic growth, which of the following statements is true ?
- (A) The capitalist economy ultimately reaches stationary state
- (B) The profit rate tends to become equal to zero at the end of the development process
- (C) Cyclical swings are the cost of economic development under capitalism
- (D) The process of economic development is not a cyclical process but is a structural process
47. According to Harrod, a technical change is neutral if .....
- (A)  $MP_K/MP_L = \text{capital-labour ratio}$
- (B) at a constant rate of profit, capital-output ratio also remains constant
- (C) it is labour or capital saving
- (D)  $MP_K/MP_L = \text{wage rate-interest rate ratio}$
46. शुंपीटर यांच्या आर्थिक वृद्धी प्रतिमानानुसार, पुढीलपैकी कोणते विधान योग्य आहे ?
- (A) भांडवलशाही अर्थव्यवस्था अंतिमतः स्थिरावस्था/स्थितीशील अवस्था गाठते
- (B) विकासप्रक्रियेच्या शेवटी नफ्याचा दर शून्य होण्याची प्रवृत्ती असते
- (C) चक्रीय चढ-उतार हा भांडवलशाहीमधील आर्थिक विकासाचा तोटा आहे
- (D) आर्थिक विकासाची प्रक्रिया चक्रीय नसून संरचनात्मक असते
47. हॅरॉड यांच्या मते, जर ..... तर तांत्रिक बदल तटस्थ असतो.
- (A) भांडवलाचे सीमांत उत्पादन/श्रमाचे सीमांत उत्पादन = भांडवल-श्रम गुणोत्तर
- (B) नफ्याचा दर स्थिर राहताना भांडवल-उत्पादन गुणोत्तर देखील स्थिर राहत असेल
- (C) श्रम किंवा भांडवलाची बचत होते
- (D) भांडवलाचे सीमांत उत्पादन/श्रमाचे सीमांत उत्पादन = वेतनदर-व्याजदर गुणोत्तर

48. Which of the following banks were merged with Bank of Baroda in 2019 ?

- (i) Union Bank of India
- (ii) Dena Bank
- (iii) Indian Bank
- (iv) Vijaya Bank
- (A) (i) and (ii)
- (B) (ii) and (iii)
- (C) (ii) and (iv)
- (D) (i) and (iii)

49. Kisan Credit Card Scheme was introduced by :

- (A) NABARD
- (B) Reserve Bank of India
- (C) Co-operative Banks
- (D) Regional Rural Banks

48. 2019 मध्ये खालीलपैकी कोणत्या बँकांचे बँक ऑफ बडोदामध्ये विलिनीकरण करण्यात आले ?

- (i) युनियन बँक ऑफ इंडिया
- (ii) देना बँक
- (iii) इंडियन बँक
- (iv) विजया बँक

- (A) (i) आणि (ii)
- (B) (ii) आणि (iii)
- (C) (ii) आणि (iv)
- (D) (i) आणि (iii)

49. किसान क्रेडिट कार्ड योजना ..... द्वारे सुरु झाली.

- (A) नाबार्ड
- (B) भारतीय रिझर्व्ह बँक
- (C) सहकारी बँका
- (D) प्रादेशिक ग्रामीण बँका

50. Which Article in the Constitution of India deals with the Annual Financial Statement ?

- (A) Article 111
- (B) Article 112
- (C) Article 113
- (D) Article 114

51. Which of the following are the main objectives of Agriculture Census in India ?

- (i) To describe the structure and characteristics of agriculture sector
  - (ii) To provide benchmark data upto village level
  - (iii) To provide statistical frame of operational holding
- (A) (i) and (ii) only
  - (B) (i) and (iii) only
  - (C) (ii) and (iii) only
  - (D) (i), (ii) and (iii)

50. भारतीय राज्यघटनेतील कोणते कलम वार्षिक आर्थिक विवरणाशी संबंधित आहे ?

- (A) कलम 111
- (B) कलम 112
- (C) कलम 113
- (D) कलम 114

51. खालीलपैकी कोणते भारतातील कृषी गणनेचे मुख्य उद्दिष्ट्ये आहेत ?

- (i) कृषी क्षेत्राची रचना आणि वैशिष्ट्ये यांचे वर्णन करणे
  - (ii) गाव स्तरापर्यंत बेंचमार्क माहिती प्रदान करणे
  - (iii) कार्यात्मक धारणक्षेत्राची सांख्यिकीय चौकट प्रदान करणे
- (A) (i) आणि (ii) फक्त
  - (B) (i) आणि (iii) फक्त
  - (C) (ii) आणि (iii) फक्त
  - (D) (i), (ii) आणि (iii)



52. What is the main objective of Ayushman Bharat-Pradhan Mantri Jan Arogya Yojana ?

- (A) To provide financial protection to poor and vulnerable families for their health expenditure
- (B) To promote the growth of the healthcare industry
- (C) To provide subsidies to private hospitals
- (D) To create a separate healthcare system for the poor

53. India's first 'National Investment and Manufacturing Zone' is situated in :

- (A) Andhra Pradesh
- (B) Gujarat
- (C) Maharashtra
- (D) Uttar Pradesh

52. आयुष्मान भारत-प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजनेचा मुख्य उद्देश काय आहे ?

- (A) गरीब आणि असुरक्षित कुटुंबांना त्यांच्या आरोग्यावरील खर्चासाठी आर्थिक संरक्षण प्रदान करणे
- (B) आरोग्य सेवा उद्योगाच्या वाढीस चालना देणे
- (C) खाजगी रुग्णालयांना अनुदान देणे
- (D) गरिबांसाठी स्वतंत्र आरोग्य व्यवस्था निर्माण करणे

53. भारतातील पहिला 'राष्ट्रीय गुंतवणूक आणि वस्तुनिर्माण क्षेत्र' पुढीलपैकी कोणत्या राज्यात आहे ?

- (A) आंध्रप्रदेश
- (B) गुजरात
- (C) महाराष्ट्र
- (D) उत्तरप्रदेश

54. Square root rule is .....

(A)  $C = \sqrt{\frac{2bY}{\sqrt{r}}}$

(B)  $C = \frac{2bY}{\sqrt{r}}$

(C)  $C = \sqrt{\frac{2b}{r}}$

(D)  $C = \sqrt{\frac{2bY}{r}}$

55. e-NAM scheme was started in which of the following year ?

(A) 2014

(B) 2015

(C) 2016

(D) 2017

56. India's Economic Freedom Index score in the year 2023 was .....

(A) 61.2

(B) 52.9

(C) 51

(D) 53.3

54. .... हा वर्गमूळ नियम आहे.

(A)  $C = \sqrt{\frac{2bY}{\sqrt{r}}}$

(B)  $C = \frac{2bY}{\sqrt{r}}$

(C)  $C = \sqrt{\frac{2b}{r}}$

(D)  $C = \sqrt{\frac{2bY}{r}}$

55. e-NAM योजना खालीलपैकी कोणत्या वर्षी सुरु झाली ?

(A) 2014

(B) 2015

(C) 2016

(D) 2017

56. वर्ष 2023 मध्ये भारताचा आर्थिक स्वातंत्र्य निर्देशांकाचा प्राप्तांक ..... होता.

(A) 61.2

(B) 52.9

(C) 51

(D) 53.3

57. Which of the following statements is false ?

- (A) MGNREGS is implemented through an Act
- (B) MGNREGS provides some reservation to women
- (C) The wage rate of Rs. 100 per day is provided through MGNREGS
- (D) MGNREGS does not provide wage employment where unskilled manual work is involved

58. Which of the following is the correct formula to calculate National Multi-Dimensional Poverty Index in India ?

- (A)  $MPI = H * I$
- (B)  $MPI = H * A$
- (C)  $MPI = H * P$
- (D)  $MPI = P * A$

57. खालीलपैकी कोणते वाक्य चूक आहे ?

- (A) MGNREG योजना ही कायद्याद्वारे राबवली जाते
- (B) MGNREG योजना ही महिलांसाठी काही जागा राखीव ठेवते
- (C) MGNREG योजनेद्वारे प्रती दिवस रु. 100 वेतन दर दिला जातो
- (D) MGNREG योजना अकुशल अंगमेहनतीच्या कामासाठी वेतन रोजगार पुरवत नाही

58. खालीलपैकी कोणते बहुआयामी दारिद्र्य निर्देशांक मोजण्याचे योग्य सूत्र आहे ?

- (A)  $MPI = H * I$
- (B)  $MPI = H * A$
- (C)  $MPI = H * P$
- (D)  $MPI = P * A$

59. India's market capitalisation in the year 2023 was .....

- (A) Half the GDP of India
- (B) 10th largest in the world
- (C) Nearby GDP of India
- (D) 1/4th of the GDP of India

60. Which of the following statements is true ?

- (A) India had the largest road network in the world in the year 2022
- (B) India had the second largest road network in the world in the year 2022
- (C) India had the largest railway network in the world in the year 2022
- (D) India had the second largest railway network in the world in the year 2022

59. वर्ष 2023 मध्ये भारताचे बाजार भांडवल ..... होते.

- (A) भारताच्या स्थूल देशांतर्गत उत्पादनाच्या निम्मे
- (B) जगातील 10वे सर्वात मोठे
- (C) भारताच्या स्थूल देशांतर्गत उत्पादनाच्या जवळ
- (D) भारताच्या स्थूल देशांतर्गत उत्पादनाच्या एक चतुर्थांश

60. खालीलपैकी कोणते वाक्य बरोबर आहे ?

- (A) वर्ष 2022 मध्ये भारतामधील रस्त्यांचे जाळे जगात सर्वात मोठे होते
- (B) वर्ष 2022 मध्ये भारतामध्ये रस्त्याचे जाळे जगात दुसरे सर्वात मोठे होते
- (C) वर्ष 2022 मध्ये भारतामध्ये रेल्वेचे जाळे जगात सर्वात मोठे होते
- (D) वर्ष 2022 मध्ये भारतामध्ये रेल्वेचे जाळे जगात दुसरे सर्वात मोठे होते

61. As per Pollution Haven Hypothesis, Multinational Companies that choose to physically invest in foreign countries, tend to (re)locate to the countries with .....

- (A) Greater availability of the labour
- (B) The lowest environmental standards or weakest enforcement
- (C) The highest environmental standards or the most strict enforcement
- (D) Lower availability of the labour

62. Environmental Economics involves question of .....

- (A) Excessive production of pollution by the market
- (B) Insufficient protection of natural world, due to market failure
- (C) Both of the above
- (D) Only (A) is true

61. प्रदूषण हॅवन परिकल्पनेनुसार बहुराष्ट्रीय कंपन्या ..... असलेल्या देशांमध्ये प्रत्यक्ष परदेशी गुंतवणूक करण्याचा पर्याय निवडतात.

- (A) मजुरांची अधिक उपलब्धता
- (B) सर्वात कमी पर्यावरणीय मानके किंवा सर्वात कमकुवत अंमलबजावणी
- (C) सर्वोच्च पर्यावरणीय मानके किंवा सर्वात कठोर अंमलबजावणी
- (D) मजुरांची कमी उपलब्धता

62. पर्यावरणीय अर्थशास्त्रात ..... या प्रश्नाचा समावेश होतो.

- (A) बाजाराद्वारे प्रदूषणाचे अत्यधिक उत्पादन
- (B) बाजारातील अपयशामुळे नैसर्गिक जगाचे अपुरे संरक्षण
- (C) वरील दोन्ही
- (D) फक्त (A) सत्य आहे

63. .... method puts direct question to individuals to determine how much they might willing to pay for environmental resources.
- (A) Contingent valuation method  
 (B) Travel cost method  
 (C) Hedonic pricing method  
 (D) Preventive expenditure method
64. How does the government intervene in the supply and demand of demerit goods ?
- (A) By giving tax rebate  
 (B) By applying the sales tax on the goods  
 (C) By increasing production  
 (D) By increasing consumption
65. As part of National Climate Change Policy, Indian government is planning to raise the installed capacity of renewable energy by the year 2030 to :
- (A) 175 GW  
 (B) 200 GW  
 (C) 250 GW  
 (D) 350 GW
63. .... पद्धत व्यक्तींना थेट प्रश्न विचारते की ते पर्यावरणीय संसाधनांसाठी किती पैसे देण्यास इच्छुक आहेत.
- (A) आकस्मिक मूल्यांकन  
 (B) प्रवास खर्च  
 (C) हेडोनिक किंमत  
 (D) प्रतिबंधात्मक खर्च
64. दोष वस्तूंच्या मागणी आणि पुरवठ्यामध्ये सरकार कशाप्रकारे हस्तक्षेप करते ?
- (A) कर सवलत देऊन  
 (B) वस्तूवर कर आकारून  
 (C) उत्पादन वाढवून  
 (D) उपभोग वाढवून
65. राष्ट्रीय हवामान बदल धोरणाचा भाग म्हणून, भारत सरकार 2030 पर्यंत अक्षय ऊर्जेची स्थापित क्षमता ..... पर्यंत वाढवण्याची योजना आखत आहे.
- (A) 175 GW  
 (B) 200 GW  
 (C) 250 GW  
 (D) 350 GW

66. Significant factor pointing for demographic dividend is .....

- (A) Low dependency ratio
- (B) High dependency ratio
- (C) Medium dependency ratio
- (D) High and medium dependency ratio

67. Consider the following specific stages of demographic transition associated with economic development (2012) :

- (1) Low birth rate with low death rate
- (2) High birth rate with high death rate
- (3) High birth rate with low death rate

Select the correct order of the above stages using the codes given below :

- (A) (1), (2), (3)
- (B) (2), (1), (3)
- (C) (2), (3), (1)
- (D) (3), (2), (1)

66. डेमोग्राफिक डिव्हिडेंडसाठी सूचित करणारा महत्त्वपूर्ण घटक ..... हे आहे.

- (A) कमी अवलंबित्व प्रमाण
- (B) उच्च अवलंबित्व प्रमाण
- (C) मध्यम अवलंबित्व प्रमाण
- (D) उच्च आणि मध्यम अवलंबित्व गुणोत्तर

67. आर्थिक विकासाशी (2012) संबंधित लोकसंख्याशास्त्रीय संक्रमणाच्या खालील विशिष्ट टप्प्यांचा विचार करा :

- (1) कमी जन्मदर आणि कमी मृत्यु दर
- (2) उच्च मृत्यु दरासह उच्च जन्मदर
- (3) कमी मृत्यु दरासह उच्च जन्मदर

खाली दिलेल्या कोडचा वापर करून वरील टप्प्यांचा योग्य क्रम निवडा :

- (A) (1), (2), (3)
- (B) (2), (1), (3)
- (C) (2), (3), (1)
- (D) (3), (2), (1)

68. Which of the following is not the mission under NAPCC ?
- (A) National Solar Mission  
(B) National Mission for Enhanced Energy Efficiency  
(C) National Mission on Air  
(D) National Water Mission
69. Only in ..... state sex ratio was favourable in 2011, there were 1084 females per 1000 males.
- (A) Bihar  
(B) Punjab  
(C) Haryana  
(D) Kerala
70. Harris Todaro model describes the interrelationship between .....
- (A) Growth and migration  
(B) Unemployment and inflation  
(C) Growth and unemployment  
(D) Unemployment and migration
68. खालीलपैकी कोणते अभियान NAPCC अंतर्गत येत नाही ?
- (A) राष्ट्रीय सौर अभियान  
(B) वर्धित ऊर्जा कार्यक्षमतेसाठी राष्ट्रीय अभियान  
(C) राष्ट्रीय हवा अभियान  
(D) राष्ट्रीय जल अभियान
69. 2011 मध्ये फक्त ..... राज्य लिंग गुणोत्तर अनुकूल होते, प्रति 1000 पुरुषांमागे 1084 महिला होत्या.
- (A) बिहार  
(B) पंजाब  
(C) हरियाणा  
(D) केरळ
70. हॅरिस टोडॅरो प्रतिमान ..... यांच्यातील परस्परसंबंधांचे वर्णन करते.
- (A) वृद्धी आणि स्थलांतर  
(B) बेरोजगारी आणि चलनवाढ  
(C) वृद्धी आणि बेरोजगारी  
(D) बेरोजगारी आणि स्थलांतर



71. Match the following :

**Types of Goods**

- (1) Public Goods
- (2) Club Goods
- (3) Common Resources
- (4) Private Goods

**Attributes**

- (i) Excludability and Rival Consumption
- (ii) Excludability and Non-Rival Consumption
- (iii) Non-Excludability and Non-Rival Consumption
- (iv) Non-Excludability and Rival Consumption

- |     |       |       |            |
|-----|-------|-------|------------|
| (1) | (2)   | (3)   | (4)        |
| (A) | (ii)  | (iii) | (i) (iv)   |
| (B) | (i)   | (iii) | (iv) (ii)  |
| (C) | (iii) | (ii)  | (iv) (i)   |
| (D) | (iv)  | (i)   | (ii) (iii) |

71. जोड्या जुळवा :

**वस्तूचा प्रकार**

- (1) सार्वजनिक वस्तू
- (2) क्लब वस्तू
- (3) सामूहिक संसाधने
- (4) खाजगी वस्तू

**गुणधर्म**

- (i) वर्जितता आणि प्रतिस्पर्धी उपभोग
- (ii) वर्जितता आणि प्रतिस्पर्धाविरहित उपभोग
- (iii) अवर्जितता आणि प्रतिस्पर्धाविरहित उपभोग
- (iv) अवर्जितता आणि प्रतिस्पर्धी उपभोग

- |     |       |       |            |
|-----|-------|-------|------------|
| (1) | (2)   | (3)   | (4)        |
| (A) | (ii)  | (iii) | (i) (iv)   |
| (B) | (i)   | (iii) | (iv) (ii)  |
| (C) | (iii) | (ii)  | (iv) (i)   |
| (D) | (iv)  | (i)   | (ii) (iii) |

72. Match the following :

**Principles**

- (1) Equal Absolute Sacrifice
- (2) Equal Proportional Sacrifice
- (3) Equal Marginal Sacrifice

**Formulas**

- (i)  $\frac{dU(Y - T)}{d(Y - T)}$  same for all
- (ii)  $U(Y) - U(Y - T)$  same for all
- (iii)  $\frac{U(Y) - U(Y - T)}{U(Y)}$  same for all

- (1) (2) (3)
- (A) (iii) (ii) (i)
- (B) (ii) (i) (iii)
- (C) (iii) (i) (ii)
- (D) (ii) (iii) (i)

72. जोडया जुळवा :

**तत्त्वे**

- (1) समान निरपेक्ष त्याग
- (2) समान प्रमाणशीर त्याग
- (3) समसीमांत त्याग

**सूत्रे**

- (i)  $\frac{dU(Y - T)}{d(Y - T)}$  सर्वांसाठी समान
- (ii)  $U(Y) - U(Y - T)$  सर्वांसाठी समान
- (iii)  $\frac{U(Y) - U(Y - T)}{U(Y)}$  सर्वांसाठी समान

- (1) (2) (3)
- (A) (iii) (ii) (i)
- (B) (ii) (i) (iii)
- (C) (iii) (i) (ii)
- (D) (ii) (iii) (i)

73. According to recommendation of the 15th Finance Commission, various criteria and their weightages are suggested for horizontal devolution amongst states. Match the following criteria and weightages according to it :

**Criteria**

- (1) Population and Area (each)
- (2) Forest and Ecology
- (3) Income distance
- (4) Tax and fiscal efforts
- (5) Demographic performance

**Weightages**

- (i) 45%
- (ii) 2.5%
- (iii) 12.5%
- (iv) 15%
- (v) 10%

- |     |       |      |       |      |       |
|-----|-------|------|-------|------|-------|
|     | (1)   | (2)  | (3)   | (4)  | (5)   |
| (A) | (ii)  | (i)  | (iv)  | (v)  | (iii) |
| (B) | (iv)  | (v)  | (i)   | (ii) | (iii) |
| (C) | (iii) | (ii) | (i)   | (iv) | (v)   |
| (D) | (v)   | (i)  | (iii) | (iv) | (ii)  |

73. पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार, राज्यांमधील समस्तर/आडव्या हस्तांतरणसाठी विविध निकष त्यांचे भारांक सुचवण्यात आलेले आहेत. त्यानुसार पुढील निकष आणि भारांक यांचा जोड्या जुळवा :

**निकष**

- (1) लोकसंख्या आणि भूप्रदेश (प्रत्येकी)
- (2) वने आणि पर्यावरण
- (3) उत्पन्न अंतर
- (4) कर आणि राजकोषीय प्रयत्न
- (5) लोकसंख्याविषयक कामगिरी

**भारांक**

- (i) 45%
- (ii) 2.5%
- (iii) 12.5%
- (iv) 15%
- (v) 10%

- |     |       |      |       |      |       |
|-----|-------|------|-------|------|-------|
|     | (1)   | (2)  | (3)   | (4)  | (5)   |
| (A) | (ii)  | (i)  | (iv)  | (v)  | (iii) |
| (B) | (iv)  | (v)  | (i)   | (ii) | (iii) |
| (C) | (iii) | (ii) | (i)   | (iv) | (v)   |
| (D) | (v)   | (i)  | (iii) | (iv) | (ii)  |

74. According to the budget estimates of union budget 2023-24, the fiscal deficit for the financial year 2023-24 is estimated to be ..... of GDP.

- (A) 6.9%
- (B) 6.5%
- (C) 5.5%
- (D) 5.9%

75. According to Wiseman-Peacock hypothesis, what is Displacement Effect ?

- (A) The movement of public expenditure from unproductive to productive level
- (B) Change in the source of public revenue
- (C) Change in the structure of public debt
- (D) The movement of public expenditure from old lower level to new higher level

74. केंद्रीय अर्थसंकल्प 2023-24 च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजानुसार, वित्तीय वर्ष 2023-24 ची राजकोषीय तूट स्थूल देशांतर्गत उत्पन्नाच्या ..... अंदाजित आहे.

- (A) 6.9%
- (B) 6.5%
- (C) 5.5%
- (D) 5.9%

75. वाईजमन-पिकॉक प्रमेयानुसार विस्थापन परिणाम म्हणजे काय ?

- (A) अनुत्पादक कार्याकडून उत्पादक कार्यासाठी होणारा सार्वजनिक खर्च
- (B) सार्वजनिक उत्पन्नाच्या स्रोतांमध्ये होणारा बदल
- (C) सार्वजनिक कर्जाच्या रचनेत बदल
- (D) जुन्या लघुतम पातळीवरून नव्या उच्च पातळीकडे सार्वजनिक खर्चात होणारी वाढ

76. Integration of discretion and automation into a hybrid form of fiscal policy is called :
- (A) Built in flexibility  
 (B) Formula flexibility  
 (C) Expansionary policy  
 (D) Contractionary policy
77. The zero base budgeting was first adopted in :
- (A) India  
 (B) Germany  
 (C) USA  
 (D) France
78. Which of the following is likely to be the most inflationary in its effects ?
- (A) Repayment of public debt  
 (B) Repayment of internal debt  
 (C) Printing new currency to finance the deficit  
 (D) Borrowing from the banks
76. मिश्र वित्तीय धोरणाच्या संदर्भात विवेकाधिष्ठित वित्तीय निर्णय आणि स्वयंनिर्णित वित्तीय प्रक्रिया यांच्या मिश्रणास ..... असे म्हणतात.
- (A) अंतर्निहित लवचिकता  
 (B) सूत्रात्मक लवचिकता  
 (C) विस्तारात्मक वित्तीय धोरण  
 (D) संकुचित धोरण
77. शून्याधारित अर्थसंकल्पाची अंमलबजावणी सर्वप्रथम कोणत्या देशात केली गेली ?
- (A) भारत  
 (B) जर्मनी  
 (C) अमेरिका  
 (D) फ्रान्स
78. खालीलपैकी कुठल्या घटकाचे पर्यवसान महागाईत अधिक प्रमाणावर होते ?
- (A) सार्वजनिक कर्जाची परतफेड  
 (B) अंतर्गत कर्जाची परतफेड  
 (C) वित्तीय तूट भरून काढण्यासाठी नवे चलन छापणे  
 (D) बँकांकडून कर्ज घेणे

79. The idea of 'democratic decentralization' in India was popularized by :
- (A) A.D. Gorwala Committee, 1951  
(B) B.R. Mehta Committee, 1957  
(C) Ashok Mehta Committee, 1978  
(D) Kelkar Committee, 2004
80. Which of the following taxes is most likely to be regressive ?
- (A) Tax on inherited property  
(B) Tax on income earned  
(C) Corporate income tax  
(D) Goods and Services Tax (GST)
81. Who among the following advocated and active fiscal policy to reduce unemployment ?
- (A) The classical  
(B) The Keynesian  
(C) Both classical and Keynesian  
(D) Monetarist
79. 'लोकशाही विकेंद्रीकरण' ही संकल्पना भारताच्या संदर्भात कोणी प्रचारात आणली ?
- (A) ए.डी. गोरवाला समिती, 1951  
(B) बी.आर. मेहता समिती, 1957  
(C) अशोक मेहता समिती, 1978  
(D) केळकर समिती, 2004
80. पुढीलपैकी कोणता कर हा अधिक प्रतिगामी आहे ?
- (A) वारसाहक्काने मिळालेल्या संपत्तीवरील कर  
(B) स्वकष्टार्जित उत्पन्नावरील कर  
(C) निगम कर  
(D) वस्तू व सेवा कर
81. खालीलपैकी कोणी बेरोजगारी कमी करण्यासाठीच्या सक्रिय राजकोषीय धोरणाचा पुरस्कार केला ?
- (A) सनातनवादी  
(B) केन्सवादी  
(C) दोन्ही सनातनवादी व केन्सवादी  
(D) मुद्रावादी

82. Theory of Money Supply makes money supply a function of .....

- (i) High-powered Money (H)
- (ii) Currency in Circulation
- (iii) Credit Money
- (iv) Currency Deposit Ratio (c)
- (v) Time Deposit Ratio (t)
- (vi) Reserve Deposit Ratio (r)

(A) (i), (ii) and (iii)

(B) (i), (iii), (iv) and (vi)

(C) (i), (iv) (v)

(D) (i), (iv), (v) and (vi)

83. According to Okun's law, 1 extra point of unemployment costs ..... percent of GDP.

(A) 2%

(B) 6%

(C) 1%

(D) 3%

82. पैशाच्या पुरवठ्याच्या H सिद्धांतामध्ये पैशाचा पुरवठा हे ..... चे फलन असते.

(i) उच्च शक्ती पैसा (H)

(ii) चलनातील पैसा

(iii) पतपैसा

(iv) चलन ठेव गुणोत्तर (c)

(v) मुदत ठेव गुणोत्तर (t)

(vi) राखीव ठेव गुणोत्तर (r)

(A) (i), (ii) आणि (iii)

(B) (i), (iii), (iv) आणि (vi)

(C) (i), (iv) (v)

(D) (i), (iv), (v) आणि (vi)

83. ओकुनचा नियम असे प्रतिपादित करतो की, एक अतिरिक्त बेरोजगारीचा बिंदू हा ..... स्थूल देशांतर्गत उत्पादन (GDP) खर्च करतो.

(A) 2 टक्के

(B) 6 टक्के

(C) 1 टक्के

(D) 3 टक्के

84. Match the following :

- (a) Increase in Bank Rate
- (b) Purchase of Government Securities by the Central Bank
- (c) Reduction in CRR
- (d) SLR
- (i) Can be used as a qualitative measure
- (ii) Increases the cost of credit
- (iii) Induces more credit creation
- (iv) Increases the availability of money supply with the commercial banks

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iv) (i) (ii) (iii)
- (B) (i) (iv) (ii) (iii)
- (C) (ii) (iv) (iii) (i)
- (D) (iii) (ii) (iv) (i)

85. Principles of Supply-side Economics focus on .....

- (A) Shifting AS curve to the right
- (B) Shifting AD curve to the right
- (C) Shifting AS curve to the left
- (D) Shifting AD curve to the left

84. खालील जोड्या जुळवा :

- (a) बँक दरातील वाढ
- (b) मध्यवर्ती बँकेद्वारे सरकारी रोख्यांची खरेदी
- (c) रोख राखीव गुणोत्तरात कपात
- (d) वैधानिक रोखता प्रमाण
- (i) गुणात्मक उपाय म्हणून वापरता येतो
- (ii) पतपैशाच्या किंमतीत वाढ
- (iii) अधिक पतनिर्मिती होते
- (iv) व्यापारी बँकांकडील पैशाची उपलब्धता वाढते

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (iv) (i) (ii) (iii)
- (B) (i) (iv) (ii) (iii)
- (C) (ii) (iv) (iii) (i)
- (D) (iii) (ii) (iv) (i)

85. पुरवठ्याच्या बाजूच्या अर्थशास्त्रातील तत्त्वे ..... यावर भर देतात.

- (A) AS वक्र उजवीकडे सरकविणे
- (B) AD वक्र उजवीकडे सरकविणे
- (C) AS वक्र डावीकडे सरकविणे
- (D) AD वक्र डावीकडे सरकविणे



86. The Baumol's theory of transaction demand for money is definitely an improvement over the Keynesian theory which states that .....
- (A) The transaction demand for money is interest elastic
- (B) The transaction of demand for money is interest inelastic
- (C) The transaction of demand for money is income inelastic
- (D) The transaction of demand for money is income and interest elastic
87. Expansionary Monetary Policy ..... income level with ..... in equilibrium rate of interest.
- (A) increases, fall
- (B) decreases, fall
- (C) increases, increase
- (D) decreases, increase
86. बाळमोलाचा पैशाचा व्यवहार हेतूचा मागणी सिद्धांत हा निश्चितच केन्सच्या सिद्धांतावरील सुधारणा आहे जेथे केन्सचा सिद्धांत असे प्रतिपादित करतो की .....
- (A) पैशाची व्यवहार हेतूसाठीची मागणी ही व्याज लवचिक असते
- (B) पैशाची व्यवहार हेतूसाठीची मागणी ही व्याज अलवचिक असते
- (C) पैशाची व्यवहार हेतूसाठीची मागणी ही उत्पन्न अलवचिक असते
- (D) पैशाची व्यवहार हेतूसाठीची मागणी ही उत्पन्न आणि व्याज लवचिक असते
87. विस्तारात्मक मौद्रिक धोरणामुळे उत्पन्न पातळी ..... आणि समतोल व्याज दर ..... .
- (A) वाढते, कमी होतो
- (B) कमी होते, पण कमी होतो
- (C) वाढते, पण वाढतो
- (D) कमी होते, वाढतो

88. As per Output Method of measuring National Income, value of output produced by each firm equals ..... .
- (A) Total Sales  
(B) Total Wages  
(C) Total Sales + Change in Inventories  
(D) Total Inventories + Total Inputs
89.  $\frac{\sum_i (P_i, t) \times (Q_i, o)}{\sum_i (P_i, o) \times (Q_i, o)} \times 100$  is the formula of .....
- (A) Paasche Price Index  
(B) Laspeyre's Price Index  
(C) Consumer Price Index  
(D) GDP Deflator
90. A balanced combination of safe and risky assets relates to .....
- (A) Keynes Liquidity Preference Theory  
(B) Tobin's Portfolio Approach to Demand for Money  
(C) Baumol's Inventory Theoretic Approach  
(D) Friedman's Asset Demand for Money
88. राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्याच्या उत्पादन पद्धतीप्रमाणे, प्रत्येक व्यवसायसंस्थेने उत्पादित केलेल्या उत्पादनाचे मूल्य हे ..... असते.
- (A) एकूण विक्रीइतके  
(B) एकूण वेतनाइतके  
(C) एकूण विक्री + वस्तुसाठ्यातील बदलाइतके  
(D) एकूण वस्तुसाठा + एकूण आदानाइतके
89.  $\frac{\sum_i (P_i, t) \times (Q_i, o)}{\sum_i (P_i, o) \times (Q_i, o)} \times 100$  हे ..... चे सूत्र आहे.
- (A) पाशे किंमत निर्देशांक  
(B) लास्पेअर किंमत निर्देशांक  
(C) उपभोक्ता किंमत निर्देशांक  
(D) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन संकोचक
90. सुरक्षित आणि जोखमीच्या मालमत्तेचे संतुलित संयोजन ही संकल्पना ..... शी निगडित आहे.
- (A) केन्सचा रोखता पसंती सिद्धांत  
(B) टोबिनचा पैशाच्या मागणीचा रोखासंग्रह दृष्टिकोन  
(C) बाऊमोलचा वस्तुसाठा सैद्धान्तिक दृष्टिकोन  
(D) फ्रिडमनचा पैशाच्या मागणीचा मालमत्ता दृष्टिकोन

91. If consumption function is given by  $C = 200 + 0.75 Y$ , then the value of multiplier will be .....
- (A) 3  
(B) 4  
(C) 5  
(D) 6
92. If all the elements in a set X are in a set Y, but all the elements of Y are not in X, then X is :
- (A) Union set  
(B) Power set  
(C) Proper subset  
(D) Empty set
93. If  $y$  is a function of  $x$ , find the mathematical form from its inverse function :
- (A)  $y = f(x)$   
(B)  $y = f^{-1}(x)$   
(C)  $x = f^{-1}(y)$   
(D)  $x = f(y)$
91. उपभोग फलन  $C = 200 + 0.75Y$  दिलेले असतांना, गुणकाचे मूल्य हे ..... असेल.
- (A) 3  
(B) 4  
(C) 5  
(D) 6
92. जर संच X मधील सर्व घटक संच Y मध्ये असतील, परंतु संच Y चे सर्व घटक संच X मध्ये नसतील, तर संच X हे आहे :
- (A) युनियन संच  
(B) पॉवर संच  
(C) प्रॉपर संच  
(D) एम्पटी संच
93. जर  $y$  हे  $x$  चे फलन असेल, तर त्याच्या व्यस्त फलनाचे गणितीय रूप काढा :
- (A)  $y = f(x)$   
(B)  $y = f^{-1}(x)$   
(C)  $x = f^{-1}(y)$   
(D)  $x = f(y)$

94. Suppose the function you want to maximise is given as  $\pi(q) = \frac{1}{2}q^2 - 90q + 300$ . Obtain  $q$  that maximises  $\pi(q)$ .

- (A) 90  
(B) 390  
(C) 300  
(D) 210

95. Suppose demand for the oranges is given by the function  $q = 9 - \frac{1}{2}p$ . Find the differential coefficient  $q'(p)$ .

- (A)  $-\frac{1}{2}$   
(B)  $\frac{1}{2}$   
(C) 4  
(D) 9

94. तुम्ही महत्तम करू इच्छित असलेले फलन

$$\pi(q) = \frac{1}{2}q^2 - 90q + 300 \text{ दिलेले आहे.}$$

$\pi(q)$  महत्तम असतांना  $q$  काढा.

- (A) 90  
(B) 390  
(C) 300  
(D) 210

95. समजा संत्र्यांची मागणी  $q = 9 - \frac{1}{2}p$  या फलनाद्वारे दिली आहे. विकलन गुणक  $q'(p)$  शोधा.

- (A)  $-\frac{1}{2}$   
(B)  $\frac{1}{2}$   
(C) 4  
(D) 9

96. Suppose matrix  $A = \begin{bmatrix} 7 & 2 & 3 \\ 4 & 8 & 1 \\ 5 & 12 & 4 \end{bmatrix}$

is multiplied by the identity matrix.

What you will get ?

(A)  $\begin{bmatrix} 7 & 2 & 3 \\ 4 & 8 & 1 \\ 5 & 12 & 4 \end{bmatrix}$

(B)  $\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$

(C)  $\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$

(D)  $\begin{bmatrix} 7 & 4 & 5 \\ 2 & 8 & 12 \\ 3 & 1 & 4 \end{bmatrix}$

97. Which one of the following is not the test of adequacy of index number ?

(A) Time Reversal Test

(B) Factor Reversal Test

(C) Circular Test

(D) Bowley Test

96. समजा सारणी  $A = \begin{bmatrix} 7 & 2 & 3 \\ 4 & 8 & 1 \\ 5 & 12 & 4 \end{bmatrix}$  ला

अविकारक सारणीने गुणले. तुम्हाला काय मिळेल ?

(A)  $\begin{bmatrix} 7 & 2 & 3 \\ 4 & 8 & 1 \\ 5 & 12 & 4 \end{bmatrix}$

(B)  $\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$

(C)  $\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$

(D)  $\begin{bmatrix} 7 & 4 & 5 \\ 2 & 8 & 12 \\ 3 & 1 & 4 \end{bmatrix}$

97. खालीलपैकी कोणती निर्देशनकाच्या पर्याप्ततेची चाचणी नाही ?

(A) काळ व्युत्क्रम चाचणी

(B) घटक व्युत्क्रम चाचणी

(C) चक्रिय चाचणी

(D) बावले चाचणी

98. Which of the following is true in case of geometric mean ?

(i) It is used to find the average percent increase in sales, production etc.

(ii) Used in construction of index numbers

(iii) Most suitable when large weights have to be given to small item and small weights to large items

(A) Only (i) is true

(B) Only (i) and (iii) are true

(C) (i), (ii) and (iii) are false

(D) (i), (ii) and (iii) are true

98. भूमितीय माध्याच्या बाबतीत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

(i) यांचा वापर बिक्री, उत्पन्न इत्यादि मधील सरासरी प्रतिशत वाढ शोधण्यासाठी होतो

(ii) निर्देशांक तयार करण्यासाठी वापरला जातो

(iii) जेव्हा छोट्या घटकाला अधिक आणि मोठ्या घटकाला कमी भारांक द्यायचा असतो तेव्हा अधिक उपयुक्त असतो

(A) केवळ (i) बरोबर आहे

(B) केवळ (i) आणि (iii) बरोबर

(C) (i), (ii) आणि (iii) चूक आहेत

(D) (i), (ii) आणि (iii) बरोबर आहेत

99. The empirical relationship between mean, median and mode can be expressed as follows :

- (A) Mode = 3 Median – 2 Mean  
 (B) Mode = 2 Median – 3 Mean  
 (C) Mode = 3 Median – 3 Mean  
 (D) Mode = 6 Median – 5 Mean

100. If three dice are thrown once, then there will be how many exhaustive number of cases ?

- (A) 18  
 (B) 108  
 (C) 216  
 (D) 72

99. गणितीय माध्य, मध्यगा आणि बहुलक यातील अनुभवजन्य संबंध खालीलप्रमाणे व्यक्त करता येतो :

- (A) बहुलक = 3 मध्यगा – 2 माध्य  
 (B) बहुलक = 2 मध्यगा – 3 माध्य  
 (C) बहुलक = 3 मध्यगा – 3 माध्य  
 (D) बहुलक = 6 मध्यगा – 5 माध्य

100. जर तीन फासे एकदाच फेकले, तर तिथे मिळणारे परिपूर्ण परिणाम किती असतील ?

- (A) 18  
 (B) 108  
 (C) 216  
 (D) 72

**ROUGH WORK**